

СТ А Н О В И Щ Е

- От: проф. д-н Екатерина Илиева Матеева,
Професор по Гражданско и семейно право
Професионално направление 3.6 Право
Научна специалност Гражданско и семейно право
Софийски Университет „Св. Климент Охридски”,
Юридически факултет, Катедра Гражданскоправни науки и
Нов Български Университет,
Департамент Право, Магистърски факултет
- По: Обявен от НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ конкурс за заемане на академичната длъжност **професор**, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, научна специалност Гражданско и семейно право (ДВ, бр. 33 от 17.04.2018 г.)

С единствен кандидат: **ДОЦ. Д-Р ВЕСЕЛИНА НЕДЕЛЧЕВА МАНЕВА**
Хабилитационен труд: „**ЗАКРИЛА НА ПРАВАТА НА ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ. ПРАВОПРИЛАГАНЕ И ЕКСПЕРТИЗА**”, София: Сиела, 2017 г., 257 с.

Основание за представяне на становището:

Участие в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № З-РК 284 от 23.05.2018 г. на Ректора на НБУ.

1. Информация за кандидата с представяне на академичното му развитие и професионалната му дейност

Единственият кандидат по настоящия конкурс доц. д-р Веселина Манева е завършила специалност Право в ЮФ на СУ „Св. Кл. Охридски” през 1986 г. През 2005 г. е придобила ОНС доктор по научна специалност 05.05.13 Изобретателско, авторско и патентно право с тема на дисертационния труд “Обхват на правна закрила на патентите за изобретения”, Диплома №

29776/10.06.2005 г. на ВАК при МС. От 2005 г. е научен сътрудник, а впоследствие и старши научен сътрудник II степен в Института за държавата и правото при БАН. От 1. март 2011 г. заема академичната длъжност доцент в НБУ, Департамент Право. От тогава насам кандидатката е изнасяла самостоятелни лекционни курсове пред студенти по специалността Право и от други специалности в НБУ по дисциплините: LAW N 511 Международноправна закрила на интелектуалната собственост- МФ -45 ак. ч.; LAW N 309 Право на индустриалната собственост-МФ – 30 ч.; GENB 16 A Основи на правото- ФБО, 4 групи по 30 ч.- 120 ч.; LAW N 411 Авторско право- МФ- 30 ч.; GENB 16 A Основи на правото- ФБО, 1 гр. – 30 ч.; MUSB 889 Управление на изпълнителските права в музиката- БФ- 30 ч. и др. Използва активно системата „Moodle НБУ”, като постоянно допълва и актуализира представените материали.

Доц. Манева е участвала редовно при усъвършенстване на съществуващи и в разработване на нови учебни програми по специалността Право в НБУ. Средната оценка, давана за нея като преподавател от студентските анкети за последните десет семестъра, е отличен 4,55.

Редовно участва като член на изпитни комисии на държавен изпит по Гражданскоправни науки в НБУ.

В периода 02.2015 -01.10.2016 е заемала длъжността Директор на Програмния съвет на Департамент „Право”, НБУ. В това си качество е подготвила доклади за продължаване програмната акредитация на: програма „Право” и на докторантските програми по Наказателно право и Гражданско и семейно право. Оценката, определена от Националната агенция за оценяване и акредитация за Програма „Право” е 9.00. За този период кандидатката е изготвила над 100 доклада и съобщения.

Доц. Манева е научен ръководител на докторант Жения Стефанова, БАН-Институт за държавата и правото, с тема на дисертационния труд „Договорът за реклама в електронните медии”. Докторантката е пред вътрешна защита в секция Гражданскоправни науки.

Доц. Манева е участвала като член на научни журите за даване на научни степени доктор и доктор на науките.

Доц. Манева е била лектор на семинари, организирани от Европейския информационен център в Българска търговско- промишлена палата, по програма на ЕС Enterprise Europe Network.

Доц. Манева е участвала в редица национални и международни научни конференции, включително такива, организирани от НБУ, с изнасяне на доклади, които са публикувани в съответни сборници с материали от конференциите.

Кандидатката е вземала участие и в творчески проект, финансиран от Централен фонд за стратегическо развитие към Настоятелството на НБУ.

Наред с горната дейност доц. Манева е била член на изпитни комиссии на държавен изпит по гражданскоправни науки в ПУ “П. Хилендарски“ - 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 г., също така председател на изпитна комисия в конкурса за младши съдии, организиран от Висшия съдебен съвет през 2014; ежегодно участва в комисия за изпит на представители по индустриална собственост пред Патентното ведомство на Р България от 1997 г. до сега.

2. Обща характеристика на представения в конкурса хабилитационен труд

В настоящия конкурс кандидатката участва с отпечатан монографичен труд, озаглавен “Закрила на правата на интелектуална собственост. Правоприлагане и експетиза”, София, изд. Сиела, 2017, 259 с., ISBN: 978-954-28-2477-0. Изложението е структурирано в уводни бележки, пет глави, разделени на точки и подточки с предметни заглавия, както и заключение. Монографията изследва въпросите, свързани със закрилата на правата на интелектуална собственост и механизма на правно регулиране на отношенията, възникнали по повод различните обекти на интелектуална собственост. Трудът има богато подлиние – 190 бележки, повечето от които с предметно съдържание. Приложеният в края на труда списък на използваната литература обхваща 69 библиографски източници на кирилица (български и руски) и 57 теоретични съчинения на латиница (немски, английски, полски). В *Уводните бележки* е обоснована актуалността на избраната тема и нуждата от цялостното ѝ, систематично изследване; очертани са целите и задачите на изследването, както и неговия обект и предмет. В *Глава първа* от труда се подлага на анализ същността на закрилата на правата на интелектуална собственост, като се държи сметка за юридическите особености на правата върху нематериалните блага, особеното им систематично място в правната система на ЕС и съотношението им с основните права на човека. Утвърждава

се разбирането, че конституционният принцип за свобода на творчеството има определящо значение за пораждането на правата върху постиженията на човешкия интелектуален потенциал. Тези права се разглеждат същевременно и като основни човешки права. *Глава втора* изследва актуалния подход в правното регулиране, правоприлагането и извършването на експертно изследване в областта на интелектуалната собственост при действащия конституционен правопорядък. В *Глава трета* са разгледани актовете на правоприлагането в областта на правата на интелектуална собственост. Изследвано е административното производство в Патентното ведомство и постановяваните при него правни актове и тяхното правно действие. Особено внимание е отделено на законната сила на правораздавателните актове и техните правни последици, както и на различието им с правните норми. *Четвъртата глава* изследва правната характеристика и значението на експертизата за закрилата на правата на интелектуалната собственост, а *глава пета* третира аксеологични проблеми в дейността на правоприлагащите органи и експертизата, както и взаимодействието на експертизата с правоприлагането. В тази част от изложението внимание се отделя на съдийското усмотрение, което е разгледано от гледна точка на способа за оценка на доказателствата и метода на вземане на решение. Авторката разглежда проблемите на експертизните изследвания и на приложението на метода на вземане на решение на основата на вътрешното убеждение при степенуване на вероятността в експертизните заключения и достигане до истината като правилно фактическо установяване. В *заключението* на труда се обобщават научните изводи от изследването и се потвърждава разбирането, че в дейностите по прилагане на правото и извършването на експертни изследвания субектите си взаимодействат, като тяхната дейност е насочена към защита на едни и същи ценности, а именно правата и свободите на гражданите и интересите на обществото.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Правните въпроси, анализирани с голяма вещина в хабилитационния труд на доц. Манева, са много актуални и със съществено теоретично и практическо значение за съвременния граждански оборот. До момента проблемите на правоприлагането в областта на интелектуалната собственост

не са били предмет на самостоятелно и цялостно систематично научно изследване у нас, независимо че отделни техни аспекти се обсъждат в продължение на почти столетие в доктрината. Структурата на изследването е стройна и логична и способства за постигане на целите и научните му задачи. При работата върху темата е използван богат набор от общи и специални методи на научно изследване, които са адекватно приложени.

С оглед достигнатите научни и научно-приложни резултати рецензираният труд заслужава една много висока обща оценка. За първи път в доктрината ни е изследвана закрилата на правата на интелектуална собственост в светлината на диалектиката между правоприлагането и експертните проучвания. Анализирани са в цялост конституционните разпоредби, които съставляват основата на модерното развитие на интелектуалната собственост у нас и нейната закрила. Анализът и научните изводи, до които достига авторката, имат значение не само за обогатяване на теорията, но и служат за подпомагане на правотворчеството и правоприлагането в практиката по осъществяване на административните и съдебните производства в областта на закрилата на правата на интелектуална собственост. Особено ценно е изясняването на същността на вътрешното убеждение у експерта и правоприлагащия орган като резултат от продължителен процес, който се характеризира с гносеологически, психологически и волеви елементи. С приносен характер за правоприлагането е разкриването на важността на оценката на всяко отделно доказателство и на съвкупността от всички доказателства. Подкрепено с богатата аргументация е разбирането на авторката, че при експертизата на изобретенията в Патентното ведомство в най-голяма степен се проявява преценката на експерта, както при тълкуване на патентните претенции, така и при определяне обхвата на правната закрила, произтичаща от издадения патент. Ценен за практиката е изводът на авторката, че оценката на доказателствата трябва да отчита значението на всяка отделна единица на доказателствата и на тяхната съвкупност и да насочва познавателния процес в определена насока, като осигурява на експертите възможност за провеждане на експертиза и получаване на достоверни знания.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Трудът на доц. Манева представлява едно оригинален научно-изследователски труд, който отговаря на всички изисквания по чл. 29, ал. 1, т. 3 ЗРАСРБ, а именно публикуван монографичен труд, който не повтаря представените за придобиване на образователната и научна степен "доктор", и за заемане на академичната длъжност "доцент" трудове. Изследването съдържа многобройни и съществени приноси за развитието на българската доктрина, нормотворчество и практика. Детайлното им изброяване в рамките на това становище е невъзможно, а едва ли е и необходимо. Най-важният принос на труда е, че за първи път в българската правна доктрина е направено едно новаторско по подхода си, цялостно и систематично монографично изследване на правната закрила на правата на интелектуална собственост в светлината на диалектиката между правоприлагането и експертизата, състояща се в привличане на специализирани знания в областта на науката, техниката и изкуствата.

Новост в изследователския подход, приложен от доц. Манева, е съвместното разглеждане на правораздаването и експертните проучвания в материята на интелектуалната собственост. Приносен характер носи разкриването на диалектиката и взаимодействието между тези два вида правноуредена дейност, чиято обща насоченост в крайна сметка е закрилата на правата на интелектуална собственост. За първи път детайлно са обследвани юридическите признаци на експертизата в производствата пред Патентното ведомство, както и приложението ѝ от съда в граждански и административни производства. Специално място е отделено на оценката на доказателствата и формирането на вътрешно убеждение у експерта и съдията. На подробен анализ е подложена оценъчната дейност на органите, в чиято компетентност е възложена закрилата на правата на интелектуална собственост. Обогатена е аргументацията във връзка с разграничението между възникването на изключителното право на титуляра по отношение на обектите на индустриална собственост, от една страна, и авторските права и сродните права – от друга. Приносно значение има изясняването на конституционните основи на новата уредба на правата на интелектуална собственост. Заслуга на авторката е също съсредоточаването на вниманието на теорията върху метода на вземане на решение по вътрешно убеждение при провеждане на експертизата на изобретенията в Патентното ведомство, а също и от съда при разглеждане на патентните претенции и при определяне

обхвата на правната закрила, произтичащи от издадения патент. Приносен характер има изводът, че и при правоприлагането, и при експертизата ценността на един обект следва да бъде определена, за да може въз основа на нея да се премине към прилагане на правна техника или прилагане на методика на експертни изследвания. Заслужава да се изтъкне още и, че с богатото си съдържание и многоаспектност на обсъдените въпроси трудът на доц. Манева далеч надхвърля тесните отрасловоправни рамки на материята на интелектуалната собственост и включва в полезрението си редица проблеми от общотеоретичен характер, а също и от материите на конституционното право, административното право и процес, материалното право на ЕС, основните права на човека и др. В този смисъл рецензираният труд разкрива способността на автора си да прави комплексен правен анализ на обсъжданата проблематика, без да я „затваря“ в тясно-отраслови граници и с това да я обрича на едностранчиви интерпретации и изводи.

5. Оценка на другите научни публикации на кандидатката

В съответствие с изискванията на чл. 29, ал. 1, т. 4 ЗРАСРБ доц. Манева е автор и на над десет оригинални научни студии и статии, които са посветени на въпроси, различни от темата на дисертационния ѝ труд, както и на хабилитационната ѝ работа за заемане на академичната длъжност „доцент“. Сред тях са *„За творчеството на проф. Константин Кацаров в областта на индустриалната собственост“*. – Правен преглед /електронното издание на Департамент „Право“ – НБУ/, 2009, юбилейно издание; *«По повод Тълкувателно решение № 1/2008 г. на ОСТК на Върховен касационен съд от 15 юни 2009 година»*. – ПМ, кн. 1, 2010, 70- 83 с.; *«Използване на обектите на културното наследство в музейните колекции, архивите и библиотеките чрез средствата на дигиталните технологии»*. – СП, кн.5, 2010; *«Лисабонският договор и прилагане на правата на интелектуална собственост»* – ПМ, кн. 3, 2012, 53-68 с.; *«Правната фигура на агента и представителя в марковото право на Република България»* – Годишник на Департамент Право – НБУ, 2014, т. I, 220- 233 с.; *«Правата на интелектуална собственост и правата на човека»*. – СП, кн. 4 , 2014, 29- 47 с.; *«Предела на действие на изключителното право»*. – Годишник на Департамент Право – НБУ, 2015, т. I, 86-96 с.; *«Конституционни основи на правата на интелектуална собственост»*. – ПМ, кн. 4, 2016, 108- 123 с.; *«Закрила на правата на интелектуална собственост»*. – Годишник на

Департамент Право – НБУ, 2016, т. I, 186- 198 с.; „Авторското право на преводача». –ПМ, кн. 3, 2017, 46-58 с. Публикувани са в специализираната правна периодика. Наред с тях доц. Манева има и 6 научни публикации (доклади) в престижни сборници с материали от научни конференции, в които е участвала. Всички тези публикации са ценни с това, че без да възпроизвеждат механично части от представления в настоящия конкурс хабилитационен труд, доразвиват едни или други аспекти от богатата проблематика на правата на интелектуална собственост и тяхната закрила. Всяка от тези публикации носи характер на оригинално теоретично изследване, има богат научен апарат и отговаря на изискванията за високо качество на научните изследвания.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Струва ми се, че полезността на обсъждания монографичен труд за доктрината и практиката би била още по-голяма, ако авторката беше приложила по-смело сравнителноправния метод на научно изследване и беше привлякла като обект за съпоставка и отграничение нормативни модели от чужди законодателства, например, на държави членки на ЕС, за да почерпи българската правна мисъл опит от тях, както с оглед прилагане на правото на ЕС в областта на закрилата на правата на интелектуална собственост, така и на основните права на човека в разглежданата материя. Мисля, че препоръка в този дух може да бъде отправена с оглед на следващи издания на труда и на по-нататъшната работа на авторката върху него. Но тази бележка не намалява по никакъв начин несъмнените качества и научни достойнства на труда, нито може да се отрази върху много високата обща оценка за изследването и изобщо, за академичната работа и развитие на доц. Манева.

7. Заключение

Изложените съображения ми дават основание да приема убедено, че кандидатурата на **доц. д-р ВЕСЕЛИНА НЕДЕЛЧЕВА МАНЕВА** отговаря изцяло на необходимите материалноправни изисквания по чл. 29, ал. 1 ЗРАСРБ и вътрешните правила на НБУ за заемане на академичната длъжност „професор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, научна специалност Гражданско и семейно право, в Департамент Право, Магистърски факултет

на НБУ. Предвид това, предлагам на почитаемото научно жури да гласува положително за това и да предложи доц. д-р **ВЕСЕЛИНА НЕДЕЛЧЕВА МАНЕВА** да бъде избрана на академичната длъжност „професор” в област на висше образование **3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, научна специалност Гражданско и семейно право, в Департамент Право, Магистърски факултет на НБУ.**

29.08.2018 г.

Проф. д.ю.н Екатерина Матеева

.....